

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 39

(2002–2003)

Eierskapssaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS

*Tilråding fra Nærings- og handelsdepartementet av 29. november 2002,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledende sammendrag

I forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 22 for 2001–2002 Et mindre og bedre statlig eierskap, jf. Innst.S. nr. 264 for 2001–2002, ble det varslet at det kunne bli aktuelt å fremme saker for Stortinget knyttet til det statlige eierskapet i enkeltsaker.

Nærings- og handelsdepartementet fremmer i nærværende proposisjon forslag om fullmakt til departementet i eierskapssaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS.

Raufoss ASA – der staten eier 50,3 % av aksjene – har, for å sikre den industrielle utviklingen av selskapet, arbeidet med ulike løsninger. Styret har nå inngått en prinsippavtale med nederlandske Euralcom B.V. om salg av de vesentlige deler av aktivitetene. Avtalen er inngått med forbehold om godkjenning fra bedriftsforsamlingen og generalforsamlingen. Kjøper er for tiden i gang med en teknisk og juridisk gjennomgang (due diligence) av Raufoss ASA, og når den er avsluttet vil forhandlinger om en endelig avtale kunne finne sted.

Departementet ber i proposisjonen om Stortingets fullmakt til å kunne slutte seg til styrets opplegg, som innebærer en ny eierstruktur med

internasjonal vinkling og industriell og finansiell styrke til å videreføre den vesentligste delen av Raufoss-konsernets aktiviteter. Særlig viktig er gjennomføringen av selskapets kapital-krevende satsing på en chassis-kontrakt med General Motors. En ny fabrikk på Raufoss er i produksjon og et nytt anlegg i Canada kommer i produksjon i 2003.

Videre ber departementet om fullmakt til på sikt å avvikle statens eierskap i den resterende delen av Raufoss-konsernet. Dette vil måtte skje etter en plan fra styret, og i samråd med de øvrige aksjonærene. Det må søkes etter nye eiere til noen restaktiviteter, og gjelds- og garantiforpliktelser vil måtte gjøres opp. Blant annet krever potensielle miljøforpliktelser fra tidligere tider en bedre avklaring. Alt dette vil ta tid. Departementet legger her til grunn at staten som aksjonær i Raufoss ASA – som er et børsnotert allmennaksjeselskap – ikke skal ha andre rettigheter og plikter enn de andre aksjonærene i selskapet.

NOAH Holding AS (tidligere Norsk Avfallshandtering AS) – der staten eier 70,9 % av aksjene – har en tid arbeidet med å reorganisere selskapet og legge forholdene til rette for introduksjon av nye eiere i virksomhetene. Selskapet har anlegg på Langøya ved Holmestrand og i Brevik, og har særlig vurdert ulike tiltak for å bedre økonomien

ved anlegget i Brevik som lenge har gått med tap. Styret har nå inngått en avtale med Norcem AS om salg av dette anlegget. Avtalen er inngått med forbehold om godkjenning fra eierne og om nødvendige tillatelser, herunder fra Statens forurensningstilsyn.

Departementet viser til at staten har bidratt med en vesentlig del av finansieringen av Brevik-anlegget. NOAH har ikke lyktes med å oppnå lønnsom drift av anlegget, og det blir solgt til Norcem med et betydelig tap. Det er derfor naturlig at saken behandles av Stortinget. Styret i NOAH Holding AS ser det slik at salget er riktig både for virksomheten, for den langsiktige behandlingsskapasiteten av organisk spesialavfall i Norge, ut fra hensynet til de ansatte, og av hensyn til aksjonærene.

NOAH Holdings gjenværende virksomhet er anlegget på Langøya ved Holmestrand for behandling av uorganiske spesialavfall, har i de senere år hatt gode økonomiske resultater. Departementet ber om fullmakt til også å avvikle statens eierskap i holdingselskapet ned mot null, alternativt at hele eller deler av virksomheten på Langøya selges til private.

Moxy Trucks AS – der staten eier 49 % av aksjene – har gjennom 2002 hatt stigende produksjon og salg, men med svakere resultater enn forventet. Den likvide situasjonen er anstrengt. I proposisjonen fremmes forslag om at departementet får fullmakt til eventuelt å forlenge løpetiden for en statsgaranti på 30 mill. kroner for Moxys driftskreditt med ytterligere et år, til 31. desember 2003.

Departementet har allerede fullmakt fra Stortinget til å avvikle statens eierengasjement i Moxy Trucks AS. Det pågår en prosess for å hente inn ny egenkapital til selskapet, både i forhold til den andre hovedeieren, Spilka Gruppen, og i forhold til andre investorer. Vilårene for dette er for tiden under drøftelse mellom partene.

De fullmakter Nærings- og handelsdepartementet legger fram forslag om i proposisjonen skal i de foreliggende tilfeller ikke innebære at Stortinget fratar konkurransemyndighetene inngrepsretten etter konkurranseloven § 3-11 om bedriftserved. De foreliggende erverv vil kunne behandles av konkurransemyndighetene på vanlig måte i ettertid.

2 Raufoss ASA

2.1 Innledning

Staten ved Nærings- og handelsdepartementet er største aksjonær i Raufoss ASA med 50,27 % av aksjekapitalen. Andre større aksjonærer er svenske Saab AB med 15 %, Orkla ASA med 10,3 % og Odin Fondsforvaltning med 6,4 %. Raufoss ASA eier 5,8 % egne aksjer. Det var ved siste årsskifte rundt 1650 mindre private aksjonærer, med i alt 8,7 % av aksjekapitalen. Herunder er en del av de ansatte.

Departementet har i dag fullmakt til å redusere statens eierandel i Raufoss ASA til 34%, jf. Innst.S. nr. 154 og St.prp. nr. 41 for 1999–2000, og Stortingets vedtak 13. april 2000. I eierskapsmeldingen, St.meld. nr. 22 for 2001–2002, ble Samarbeids-regjeringens eierskapspolitikk for Raufoss-konsernet trukket opp. Det ble gjort rede for at styret i selskapet arbeider med en langsiktig strategi for hele konsernet.

Raufoss-konsernet har i lang tid hatt begrenset finansiell handlekraft som følge av svak inntjening, lav børskurs, og betydelige investeringsbehov for omstilling og utvikling. En rekke virksomheter er avhendet for å skaffe likviditet til driften og nyinvesteringene, og dessuten for å komme ut av prosjekter som det strategisk sett ikke lengre har vært riktig å satse videre på.

Forretningsområdene til Raufoss ASA er i dag Fluid (bremserørskoblingsprodukter) og Chassis (aluminium hjuloppheng) til bilindustrien samt komponenter og systemer til vann- og gassindustrien (herunder gassbaserte brenselssystemer). Viktigste markeder er europeisk nyttekjøretøy- og personbilindustri, blant annet på grunnlag av en avtale med General Motors. Gjennom etablering av et nytt produksjonsanlegg i Canada satser Raufoss ASA mot den nord-amerikanske personbilindustrien.

2.2 Historiske hovedtrekk

Ammunisjonsfabrikken på Raufoss ble opprettet som en forvaltningsbedrift under Forsvarsdepartementet i 1896 for å produsere ammunisjon til det norske forsvaret. I 1948 ble bedriften et selvstendig rettssubjekt. I 1968 ble selskapet etablert som et statsaksjeselskap, A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker. Etter forslag i St.prp. nr. 85 for 1989–90, jf. Innst.S. nr. 168 for 1989–90, besluttet Stortinget 15. mai 1990 at det kunne gjennomføres en delprivatisering av selskapet. I august 1990 ble Raufoss ASA

Tabell 2.1 Oversikt over økonomiske nøkkeltall for Raufoss-konsernet i perioden 1996-2002. Mill. kroner. Konserntall.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1.1-30.9.02
Driftsinntekter	2 664	1 332	2 953	2 062	2 375	828	557
Driftsresultat	13	15	-65	149	-132	-14	-31
Res.før skatt	- 135	201	- 83	131	-180	-19	-57
Årsresultat	-113	161	-35	98	-165	-124	-68
Nyinvesteringer	420	110	172	197	198	362	178
Avskrivninger	177	104	169	131	201	65	32
Børsverdi (31.12)	885	862	487	412,5	401	315	142,5
Antall ansatte (31.12)	3158	1 808	3 867	2 403	2 310	962	782

børsintrodusert, og staten reduserte sin eierandel til 53,3 %. Dette ble gjennomført ved en nedskrivning av aksjekapitalen i kombinasjon med en nyemisjon mot private aksjonærer.

Starten på 1990-årene var preget av usikre markedsforhold, særlig for Raufoss ASAs forsvarsprodukter. Det ble satset spesielt på å utnytte markedsmulighetene innen de sivile produktområdene. Satsingen mot romfartsindustrien startet i 1990. Gjennomslaget for bremserørskoblinger til nyttekjøretøy kom etter ti års satsning på dette.

Forandringer og overkapasitet i konsernets markeder utover på 1990-tallet krevde en gradvis spesialisering og konsentrasjon om hovedmarkeder innen forsvarsindustri og europeisk bilindustri. I 1996/97 ble salget av Raufoss Automotive til Norsk Hydro gjennomført. Raufoss ASA satte høsten 1998 sin forsvarsvirksomhet inn i det nordiske ammunisjonsselskapet, Nammo AS (Nordic Ammunition Company). Raufoss ASA fikk som del av oppgjøret 45 % av aksjene i Nammo AS, svenske Celsius AB fikk 27,5 % og finske Patria Industries Oyj de resterende 27,5 %. I 2000 kjøpte staten Raufoss ASAs aksjepost i Nammo AS for 340 mill kroner, jf. St.prp. nr. 41 og Innst.S. nr. 154 for 1999–2000, og Stortingets vedtak 13. april 2000. Det ansvarlige lånet staten hadde til Raufoss ASA på 180 mill kr, som var en del av nedskrivningene i 1990, inngikk som en delinnbetaling på 100 mill kroner.

I 2001 gjennomgikk Raufoss-konsernet en betydelig endringsprosess. De fleste produksjonsbedriftene som ble kjøpt i perioden 1997–1998 ble solgt ut igjen. Tomter og anlegg på Raufoss ble solgt til et nydannet industriparkelskap, og lokal

infrastruktur ble skilt ut i mindre selskaper med nye eiere.

Salg av ovennevnte aktiva har skaffet Raufoss ASA ytterligere likviditet til å kunne satse videre på dagens forretningsområder Chassis og Fluid. Senere år er det investert betydelige beløp i nye produksjonsanlegg for aluminium hjulopphengskomponenter på Raufoss og i Canada, som danner basis for en nyutviklet bilplattform (Epsilon) i General Motors nye bilmodellprogram. Canada-fabrikken kommer i kommersiell produksjon i 2003 mens Raufoss-fabrikken er i full produksjon allerede.

2.3 Økonomiske forhold

Aksjekapitalen i Raufoss ASA lyder nominelt på 150 mill. kroner. Ved utgangen av 2001 var det 1.673 aksjonærer i Raufoss ASA, hvorav 15 utenlandske; de fleste med mindre poster. Emisjonen i 1990 ble gjort til 80 kroner per aksje og verdien av selskapet var 600 mill kroner. Statens eierandel ble i 1997 redusert til 50,3 pst ved salg av aksjer til ansatte i Raufoss for 115 krone per aksje.

Tabell 2.1 viser nøkkeltallene for Raufoss-konsernet i perioden 1996–2002.

Resultatutviklingen i Raufoss-konsernet har senere tid vært svak, preget av lav lønnsomhet og betydelige regnskapsmessige tap. Konsernet har fra og med 1996 hatt 246 mill. kroner i akkumulert underskudd etter skatt. En gjennomsnittlig kapitalbinding i perioden 1996–2002 på 1.938 mill. kroner gir en gjennomsnittlig totalkapitalrentabilitet etter skatt p.a. på –12,7 % for samme periode.

Børsverdier på over 850 mill. kroner i 1996 og

Tabell 2.2 Oversikt over konsernbalansetallene 31.12. til Raufoss-konsernet. 1996-2002. Mill.kroner.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	30.9.02
Anleggsmidler	1 363	816	1 302	980	647	559	649
Omløpsmidler	1 126	992	1 480	1092	1 488	581	492
Egenkapital	726	821	819	802	620	489	427
Langsiktig gjeld	1 133	538	1 056	782	826	406	460
Kortsiktig gjeld	630	449	907	488	689	246	254
Netto rentebær. gjeld	711	-146	746	535	462	196	313
Totalkapital	2 489	1 808	2 782	2 072	2 135	1 141	1 141

1997 var ved utgangen av 2001 sunket til 315 mill. kroner. Ved utgangen av 3. kvartal 2002 var samlet børsverdi kun 142 mill. kroner. Aksjene i Raufoss har i uken etter offentliggjøring av styrets forslag til salg av virksomheten vært omsatt til rundt 13 kr på Oslo børs. Prinsippavtalen med Euralcom, målt til dagens børskurs, priser implisitt egenkapitalen i selskapet til på noe under 100 mill. kroner, eller i overkant av 90 mill. kroner hensyntatt selskapets egne aksjer. Sammenlignet med verdiene i 1990 (og i 1996/1997) er verdiene i dag dermed noe under en åttende-del.

1994 var siste år Raufoss ASA betalte utbytte til aksjonærene. Likviditeten har vært under press. Salget av Raufoss Automotive og Nammo til hhv. Norsk Hydro i 1996/97 og staten i 2000 har gitt engangs likviditetseffekter. Akkumulerte nyinvesteringer i Raufoss ASA har siden 1996 vært på over 1,6 mrd. kroner mot samlede avskrivninger på 879 mill. kroner.

Antall ansatte i Raufoss-konsernet er redusert fra i underkant av 4000 i 1998 til om lag 782 i inneværende år. Ved utgangen av 2001 hadde Raufoss-konsernet 962 ansatte mot 2310 ansatte ved inngangen til 2001. Antall ansatte ved alle bedriftene innen industriområdet på Raufoss er i dag ca. 3000. Tabell 2.2 viser oversikten over konsernbalansetallene til Raufoss ASA.

Slik tabellen viser har egenkapitalen i selskapet blitt redusert fra 726 mill. kroner i 1996 til 427 mill. kroner ved utgangen av 3. kvartal 2002. Bundet kapital har i perioden sunket fra i underkant av 2,5 mrd. kroner til vel 1,1 mrd. kroner. Netto rentebærende gjeld var ved utgangen av 3. kvartal 2002 på 313 mill. kroner mot en bokført egenkapital på 427 mill. kroner. Den samlede konserngjelden var på 714 mill. kroner ved utgangen av

3. kvartal. Selskapets finansielle situasjon og svake inntjening innebærer at det er behov for å få på plass en langsiktig finansiell løsning for selskapet.

For staten vil realisasjonstapet, sammenlignet med verdiene i 1990 og dagens børskurs lagt til grunn, innebære i utgangspunktet et beregnings-teknisk tap på i overkant av 350 mill. kroner. Nedskrivningen på 80 mill. kroner i forbindelse med Nammo-transaksjonen kommer i tillegg. På pluss-siden har selskapet i perioden fra og med 1990 utbetalt 48 mill. kroner i samlet utbytte til aksjonærene; av dette om lag halvparten til staten. Staten har som nevnt også realisert aksjer for i alt 26,5 mill. kroner, ved salg til selskapet i 1997 med sikte på videresalg til ansatte.

2.4 Styrets forslag

Styret i Raufoss ASA inngikk den 18. november 2002 en prinsippavtale om salg av konsernets samlede industrielle virksomheter til nederlandske Euralcom B.V. (Euro Aluminium Components). Prinsippavtalen gjelder et innmatsalg; det er virksomhetene og ikke aksjene i holdingselskapet som selges. Endelig avtale om salg skal etter planen fremforhandles og undertegnes av partene i slutten av desember, etter at kjøper har foretatt en såkalt due diligence-gjennomgang. Prinsippavtalen inneholder forutsetninger om at salg skal godkjennes av bedriftsforsamling og generalforsamling. Generalforsamling skal etter planen avholdes innen utgangen av januar 2003. Møte i bedriftsforsamlingen er planlagt i desember i år.

Partene er enige om en verdsettelse av selskapet for salg til i størrelsesorden 400 mill. kroner basert på total virksomhetsverdi (inkludert gjeld og forutsatt due diligence). Transaksjonen vil

innebære et betydelig regnskapsmessig tap. Sammenlignet med børsintroduksjonen av Raufoss ASA i 1990 er de beregnede verdiene i dag beskjedne, jf. kommentarer i tidligere avsnitt.

Euralcom er et nederlandsk industrikonsern (opprinnelig italiensk) med aktiviteter og mer enn 20 produksjonsenheter innen aluminiumstøping for bilindustrien, smiing, maskinering og montasje i en rekke land: Nederland, Frankrike, Tyskland, Italia, Portugal, Slovenia, Tsjekkia og i Brasil. Euralcom har den senere tid gjort en rekke industrielle oppkjøp i Europa innen ulike aluminiumskomponenter til bilindustrien, omsetter nå bildeler for ca 500 mill EURO årlig, og leverer komponenter direkte til de store bilfabrikkene og de større systemleverandørene i Europa. Eiere av Euralcom er diverse europeiske banker og fonds med i overkant av 60 %. Ledende ansatte innehar også aksjeposter.

Ansettelsesforhold for de ansatte ved Raufoss ASA videreføres ved virksomhetsoverdragelsene i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser.

2.5 Departementets rådgiver

Nærings- og handelsdepartementet har engasjert Handelsbanken Securities (HS) til å bistå med finansiell rådgivning.

«Handelsbanken Securities har på oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet foretatt en vurdering av de finansielle sidene ved tilbudet fra Euralcom. Vår anbefaling er basert på at den informasjonen vi har mottatt fra Raufoss har vært korrekt og dekkende, og at transaksjonen blir gjennomført på de betingelser som ligger nedfelt i prinsippavtalen. Vi forutsetter videre at det ikke fremkommer informasjon i due diligence prosessen som medfører at provenyet fra salget vil avvike vesentlig fra det som ligger til grunn for prinsippavtalen.

Basert på ovenstående forutsetninger, er Handelsbanken Securities av den oppfatning at tilbudet fra Euralcom representerer en fair pris for de eiendeler og forpliktelser som forutsettes overdratt fra Raufoss ASA til Euralcom, og anbefaler Nærings- og handelsdepartementet å gi sin tilslutning til avtalen.»

Handelsbanken Securities mener for øvrig at selger formelt bør ta forbehold om kjøpers finansiering.

2.6 Departementets vurderinger og merknader

Raufoss ASA er i dag ett av flere store industribedrifter som opererer ut fra industriparken på Raufoss. Etter at staten overtok Raufoss ASAs eierpost i Nammo AS fremstår Raufoss ASA i dag som et rent sivilt industrikonsern som i hovedsak satser på diverse komponenter og leveranser til bilindustrien i Europa og Nord-Amerika. Raufoss ASAs begrensede størrelse og konsernets fokus mot europeisk og amerikansk bilindustri innebærer, etter departementets syn, at det både av hensyn til bedriftens videre utvikling og i forhold til statens verdier er mest hensiktsmessig med nye industrielle eiere av virksomheten. Regjeringen la til grunn i Eierskapsmeldingen at staten kunne avvikle sitt eierskap i Raufoss ASA.

Styret i Raufoss ASA har i lengre tid arbeidet med ulike industrielle løsninger for konsernet. Virksomheten har gått med tap, står finansielt svakt, og trenger en ny eierstruktur med internasjonal basis samt industriell og finansiell styrke til å videreføre aktivitetene. Særlig gjelder dette gjennomføringen av avtaleverket med General Motors-konsernet, som innebærer en kapitalkrevende satsing i nye produksjonsanlegg på Raufoss samt i Canada. Nåværende private eiere synes ikke, etter den kontakt departementet har hatt med noen av de største aksjonærene, innstilt på å skyte inn ytterligere kapital i selskapet. Et alternativ med en ny aksjeemisjon rettet mot andre i markedet anses lite realistisk i dagens situasjon.

Nærings- og handelsdepartementet deler styrets vurdering om at en løsning med Euralcom når det gjelder chassis må være industrielt riktig, i en tid der globalisering og aktiv tilstedeværelse i bildemarkedene er viktigere enn tidligere. Prisen som er oppnådd i prinsippavtalen er ikke høy, men må aksepteres i dagens situasjon. Euralcom har en kundedeppe og et kontaktnett når det gjelder bilindustrien som vil være viktig for Raufoss' videre vekstmuligheter.

Kjøper har på sin side lagt vekt på at Raufoss ASA vil tilføre teknologi og betydelig industriell kompetanse rent generelt, og spesielt når det gjelder den nye General Motors-bilplattformen. Canada-fabrikken utfyller kjøpers manglende fabrikkstruktur i Nord-Amerika. Den beste måten Raufoss-samfunnet for fremtiden kan bidra i norsk bilindustrisammenheng bør etter departementets syn være å sikre virksomhetenes utviklingsmuligheter gjennom den avtale som nå foreligger.

De store private aksjonærene har gitt uttrykk

for at de først etter at innkallingen til generalforsamlingen i selskapet foreligger vil ha et grunnlag for å ta endelig stilling til salgsforslaget. Da vil avtaleverket med pris, vilkår og forutsetninger foreligge, og man kan få større klarhet i den økonomiske samlede situasjonen som grunnlag for stemmegivning. Det er også først på dette tidspunkt at departementet kan ta endelig stilling til forslaget.

Departementets forslag til vedtak i proposisjonen innebærer en fullmakt fra Stortinget til å kunne ta standpunkt til styrets forslag om vedtak knyttet til salget av virksomhetene i Raufoss ASA, som etter planen skal behandles på en ekstraordinær generalforsamling i Raufoss ASA innen utløpet av januar 2003. For å kunne bidra til denne godkjenningen, bør departementet ha innhentet fullmakten fra Stortinget på forhånd. Det er viktig å få en raskest mulig gjennomføring av salgsprosessen etter at et endelig avtaleverk er fremforhandlet mellom partene, og departementet ser det som viktig at staten som aksjonær bidrar til dette.

2.7 Gjenværende virksomheter i Raufoss ASA

Samtlige virksomheter av større økonomisk betydning i Raufoss ASA-konsernet foreslås solgt til Euralcom. Gjenværende Raufoss ASA vil bli et relativt lite selskap; dog vil det en stund framover eie aksjene i Raufoss United AS, der støperiet og stangpressen samt to datterselskaper i Nederland inngår. Verdien i Nederland utgjøres i hovedsak av et industribygg med anslått verdi på rundt 40 mill. kroner. På Raufoss vil messebygget og en del skog foruten ulike eiendomsparseller bli værende igjen i selskapet. Dessuten vil noen større fordringsposter i forbindelse med tidligere virksomhetssalg bli værende tilbake i selskapet.

Diverse eiendommer i industriparken er for tiden under mulig salg. Det arbeides med å få nye eiere til støperiet og stangpressen på Raufoss med ca 40 ansatte. Et fåtall ansatte vil bli igjen i morselskapet. I forbindelse med at kjøpesummen innbetales vil gjelden i Raufoss ASA måtte nedbetales. Det er også en del forpliktelser i restselskapet knyttet til tidligere avhendelser av virksomheter, blant annet garantier for produkter mot forurensing og husleiegarantier.

Den videre strategi for avviklingen av den gjenværende del av Raufoss ASA må utredes nærmere av styret, i god kontakt med aksjonærene. Alternativene kan være salg av hele eller deler av

selskapet, eller en styrt avvikling. En rekke spørsmål vil komme opp i en slik sammenheng. Det foreligger garantiforpliktelser i Raufoss ASA for blant annet potensielle miljøforpliktelser på Raufoss og i Mjøsa, samt i utlandet. Statens forurensningstilsyns vedtak knyttet til tidligere tiders dumping av ammunisjon i Mjøsa er nylig anket inn for Miljøverndepartementet. Parter i Mjøsa-saken er Forsvaret v/Distriktskommando Østlandet og Nammo AS, dog slik at Nammo AS har regresskrav overfor Raufoss ASA.

Nærings- og handelsdepartementet legger til grunn at staten som aksjonær i Raufoss ASA til en hver tid skal ha like retter og plikter i forhold til de private aksjonærene i selskapet. Dersom det gjenværende Raufoss ASA skal avvikles vil det kunne ta lang tid.

Nærings- og handelsdepartementet legger til grunn at det er nødvendig med fleksibilitet i den videre håndtering av eierskapet i Raufoss ASA, og ber Stortinget gi departementet fullmakt til å forvalte statens eierskap knyttet til de problemstillinger som måtte reises ved salg, eventuelt avvikling, av det gjenværende Raufoss ASA.

3 NOAH Holding AS

3.1 Generelt om selskapet

Selskapet NOAH Holding AS, tidligere Norsk Avfallshandtering AS, ble etablert i 1991 av staten sammen med en rekke ledende industribedrifter. Formålet var å etablere en norsk behandlingskapasitet for spesialavfall, jf. St.prp. nr. 103 for 1990–91. Om dannelsen av selskap for behandling av spesialavfall m.m. og Innst.S. nr. 24 for 1991–1992. Selskapet ble opprettet som et nasjonalt instrument for å sikre en tilstrekkelig innenlandsk behandlingsskapasitet for spesialavfall, noe man var forpliktet til etter internasjonale avtaler. Den statlige eierandelen var ved etableringen 56,5 %. Staten har senere økt eierandelen til 70,89 % gjennom en emisjon i selskapet høsten 1997 og gjennom konverteringer av ansvarlig lån til selskapet. Foruten å være aksjonær deltok staten også ved å stille visse garantier for nye prosjekter.

Miljøverndepartementet hadde ansvaret for forvaltningen av statens eierinteresser i selskapet fra etableringen. Med virkning fra 1. januar 2000 ble forvaltningsansvaret for statens aksjeinteresser i Norsk Avfallshandtering AS overført til Nærings- og handelsdepartementet. Eierstrukturen har siden medio 2001 vært denne:

Staten v/Nærings- og handelsdepartementet	70,9 %
Statoil ASA	8,6 %
Norsk Hydro ASA	8,6 %
Statskog Miljø og Anlegg AS	4,5 %
Nycomed Invest AS	1,7 %
Elkem ASA	1,4 %
Borregaard Industries Ltd. Norge	1,3 %
Norske Skogindustrier ASA	0,9 %
Dynea ASA	0,8 %
Norcem AS	0,7 %
Jotun AS	0,7 %

NOAH Holding AS driver virksomhet på Langøya ved Holmestrand og i Brevik. På Langøya er behandlingstilbudet komplett og gir fullverdige nasjonale løsninger for alle typer uorganisk spesialavfall. I juni 1999 ble Norges nasjonale anlegg for behandling av organisk spesialavfall i Brevik innviet. Dette ble anlagt som en integrert del av Norcems anlegg for sementproduksjon i Brevik. Anlegget er dimensjonert for å kunne motta og behandle om lag 30 000 tonn med organisk spesialavfall. Selskapets økonomiske utvikling er avhengig av resultatene fra selskapets to hovedvirksomheter på henholdsvis Langøya og Brevik. Anlegget i Brevik har siden starten hatt problemer med lønnsomheten.

Styret har, etter oppdrag fra aksjonærene, en stund arbeidet med å reorganisere bedriften og legge til rette for introduksjon av nye private eiere i selskapet. Etter en omorganisering ble NOAH Holding AS registrert i Foretaksregisteret i september 2002. NOAH Holding AS er eier av 100 % av de tre datterselskapene NOAH AS, NOAH Langøya AS og Langøya Eiendom AS. Det er NOAH AS som driver virksomheten knyttet til anlegget for organisk avfall i Brevik.

3.2 Kapitalgrunnlag og finansiering

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 103 for 1990–91 ble det bevilget 74,25 mill. kroner i statlig aksjekapital til Norsk Avfallshandtering AS. I tillegg ble det bevilget et konvertibelt ansvarlig lån på 100 mill. kroner, som gradvis er blitt konvertert til aksjekapital. Det er dessuten bevilget et statlig investeringstilskudd på 80 mill. kroner. Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 for 1997–1998 jf. Budsjett-innst. S. nr. 6 for 1997–1998, ble det bevilget 64,427 mill. kroner i ytterligere statlig aksjekapital. Alt i alt er det årene 1991–98 bevilget 318,7 mill. kroner til selskapet.

På en ekstraordinær generalforsamling i september 1999 ble den siste del av det konvertible lånet som NOAH fikk ved etableringen av selskapet konvertert til aksjekapital. Generalforsamlingen vedtok samtidig å nedskrive aksjekapitalen med 100,6 mill. kroner. Nedskrivingsbeløpet ble benyttet til å dekke et tilsvarende akkumulert tap.

I forbindelse med etableringen ble det også gitt en garanti på inntil 55 pst. av fremmedkapitalfinansieringen til investeringer, begrenset oppad til 250 mill. kroner. Garantiansvaret utgjør i dag rundt 130 mill. kroner.

3.3 Økonomiske hovedtall

Selskapets økonomiske utvikling er som beskrevet over avhengig av resultatene fra selskapets to virksomheter på henholdsvis Langøya og Brevik. Tabell 3.3 viser nøkkeltall for de to virksomhetene samlet (i mill. kroner).

3.4 NOAH AS - Brevik-anlegget

Anleggsarbeidet i Brevik ble igangsatt i juni 1997. Anlegget var forventet operativt mot slutten av 1. kvartal 1999 med salgsinntekter fra 2. kvartal, men anlegget ble ca seks måneder forsinket i forhold til de opprinnelige planer. Anlegget kan nå sies å være inne i en stabil driftsfase. I virksomheten i Brevik er det investert i underkant av 400 mill. kroner. Anlegget i Brevik er avhengig av samarbeidet med Norcem AS, som i dag er et datterselskap av det tyske industri-konsernet Heidelberg Zement International Holding GmbH. NOAH leverer, etter

Tabell 3.3 Nøkkeltall fra NOAH

Resultatregnskap	1999	2000	2001
Driftsinntekter	158	239	247
Driftsresultat	-2	40	-57
Ordinært resultat	-13	28	-67
Balanseregnskap			
Anleggsmidler	480	466	377
Omløpsmidler	86	84	97
Egenkapital	220	249	177
Langsiktig gjeld	231	221	222
Kortsiktig gjeld	99	80	75
Totalkapital	566	550	474

forbehandling, avfall til Norcem, som benytter dette til forbrenning i sine sementovner. NOAH har en økonomisk tyngende forbrenningsavtale med Norcem. For 2002 viser prognosen en total-kostnad under avtalen på totalt 25 mill. kroner. Avtalens varighet er 15 år fra ferdigstillelsen av anlegget. Virksomheten drives på festet grunn tilhørende Norcem.

Virksomheten i Brevik har siden etableringen i 1999 gått med tap. Underskuddet er fra 35 mill. kroner til 40 mill. kroner per år. Volum- og lønnsomhetsutviklingen fra et bedriftsøkonomisk ståsted har ikke vært i henhold til forutsetningene ved etableringen. Anlegget i Brevik har problemer med å oppnå tilstrekkelig volum og priser. Anlegget er dimensjonert for å kunne motta 30 000 tonn organisk avfall, men det mottar i dag kun rundt halvparten. I følge selskapet er det ikke lenger realistisk å oppnå volumer og priser i Brevik-anlegget som gjør det lønnsomt for NOAH. Fra selskapet er prognosene rundt 15–20 mill. kroner i negativ kontant-strøm fra selskapet per år, fremover. Tabell 3.4 viser historisk og forventet utvikling for NOAH Brevik.

3.5 Styrets forslag vedrørende salg av virksomheten i Brevik

Styret i NOAH Holding AS har med brev av 15. november 2002 til Nærings- og handelsdepartementet orientert om at styret i NOAH AS har inngått avtale om salg av Brevik-anlegget til Norcem AS for 25 mill. kroner. Det fremgår av brevet at styret er av den oppfatning at salget etter en helhetsvurdering innebærer en god industriell og miljømessig løsning for behandlingsanlegget.

Videre fremgår det at NOAHs styre har vurdert ulike tiltak for å bedre rammevilkårene og

økonomien ved anlegget i Brevik, og har konkludert med at et salg til Norcem er det mest riktige både for den langsiktige behandlingskapasiteten for organisk spesialavfall i Norge, hensynet til arbeidsplassene, samt for eierne av NOAH AS. På dette grunnlag har styret 15. november 2002 inngått avtale om salg av NOAHs virksomhet i Brevik. Den inngåtte avtalen er betinget av statens samtykke og godkjenning i selgers og kjøpers styre samt fra NOAHs lånegivere.

Styret i NOAH ber også om at det ut fra en helhetsvurdering samt behovet for fleksibilitet i den fremtidige finansiering og arbeidet med å bringe nye eiere inn i (mor)selskapet, anmodes om at Stortinget gir fullmakt til salg av hele eller deler av anlegget på Langøya.

Avtalen er inngått med forbehold om at staten som eier gir sin godkjenning til ervervet, samt at alle nødvendige tillatelser for at kjøper skal kunne fortsette virksomheten i samme omfang som tidligere blir gitt av offentlig myndigheter. Dette inkluderer, men er ikke begrenset til, tillatelser fra Statens Forurensningstilsyn etter forurensningsloven og tillatelser fra Direktoratet for brann- og el-tilsyn. Det er videre en betingelse at Nordea Bank Norge ASA, Fokus Bank ASA og Den nordiske investeringsbanken gir sitt samtykke til overføring av virksomheten, samt sletter sin pant i de overdratte aktiva. Gjennomførings-tidspunktet er satt til 1. januar 2003, alternativt 1. mars 2003, dersom dette er nødvendig for å innhente nødvendige samtykker og tillatelser.

Avtalen med Norcem AS inneholder for øvrig en rett for NOAH AS til tilbakekjøp av forbehandlingsanlegget dersom Norcem AS skulle beslutte å nedlegge virksomheten eller vesentlige deler av denne.

Ansatte som er knyttet til virksomheten over-

Tabell 3.4 NOAH Brevik - historisk og forventet resultatutvikling

(beløp i 1000 kr)	2000	2001	2002E	2003E	2004E
Omsetning	42 833	52 592	50 847	51 998	56 574
Variable kostnader	-8 166	-12 462	-9 905	-10 034	-11 200
NORCEM avtalen	-20 842	-23 760	-25 311	-26 844	-28 422
Faste kostnader	-26 173	-27 415	-27 503	-24 664	-25 157
Driftsresultat før avskrivninger	-12 348	-11 045	-11 872	-9 544	-8 205
Avskrivninger	-19 076	-20 618	-15 451	-13 649	-13 649
Driftsresultat	-31 424	-31 663	-27 323	-23 193	-21 854

føres til kjøper. 10 til 15 ansatte i NOAH blir berørt av salget. Ansatte som blir overtallige får tilbud om sluttpakker fra NOAH. De som blir tilbudt slik sluttpakke, men ikke ønsker å benytte seg av tilbudet, har rett til å bli med over til Norcem, hvor de da må konkurrere med Norcems ansatte om jobbene ved anlegget.

3.6 Departementets rådgiver

Nærings- og handelsdepartementet har engasjert DnB Markets til å bistå staten med finansiell rådgivning. I en tilråding av 18. november 2002 uttaler DnB Markets:

«Etter en totalvurdering og egen analyse av de underliggende forholdene som er fremkommet i forbindelse med gjennomgang av salg av deler av virksomheten i NOAH Brevik til Norcem, er det DnB Markets vurdering at den avtalte prisen på NOK 25 000 000 fremstår som fullt ut akseptabel for selger.

Vår konklusjon er primært basert på den svake lønnsomheten og vår vurdering at det på bakgrunn av fremtidig marked, konkurranse og andre underliggende forhold, er små muligheter for å få til en fremtidig avkastning for selger.»

3.7 Departementet vurderinger og merknader

I St.prp. nr. 1 for 1999–2000 fra Miljøverndepartementet ble Stortinget informert om at Norsk Avfallshandtering AS nå hadde gjennomført de nødvendige investeringer og kommet inn i en fase med ordinær drift. Det var derfor ikke lenger det samme behov for et stort statlig eierskap i selskapet, og det var satt i gang en prosess for å få inn langsiktige, strategiske eiere med kompetanse innen spesialavfall. Stortinget ble samtidig informert om at forvaltningen av den statlige aksjeposten ville bli overført fra Miljøverndepartementet til Nærings- og handelsdepartementet fra 1. januar 2000. Komitéinnstillingen støttet dette.

I St.meld. nr. 22 for 2001–2002 Et mindre og bedre statlig eierskap uttalte Nærings- og handelsdepartementet at:

«På det tidspunkt hvor det kan konstateres at det er bygd opp en kommersiell virksomhet med kapasitet til å behandle norsk spesialavfall og som er kommet over i en stabil driftsfase, foreligger det ikke lenger noen begrunnelse for at staten skal være eier av et slik selskap.

Det vurderes nå om dette grunnlaget foreligger, og det er iverksatt arbeid for å bringe flere private eiere inn i selskapet.»

Ved salg til Norcem sikres fortsatt utnyttelse av de driftsmessige synergiene mellom NOAH's og Norcem's virksomhet i Brevik. Norcem har lang erfaring med å produsere brensel basert på organisk spesialavfall fra Dentor AS og eier videre 100 pst. i Renor AS, en annen stor aktør på innsamling av organisk avfall. Norcem bør derfor kunne ha gode forutsetninger for å drive virksomheten i Brevik økonomisk. Etter departementets vurdering vil Norcem som eier av Brevik-anlegget fortsatt kunne gi et godt totaltilbud når det gjelder mottak/forbehandling og sluttbehandling av organisk spesialavfall. Brevik-anlegget er avhengig av at Norcems sementproduksjon opprettholdes.

Når det gjelder anleggets stilling ved en eventuell nedleggelse av sementfabrikken i Brevik, er det i avtalen tatt inn en opsjon for NOAH AS å kjøpe anlegget tilbake i en slik situasjon. Siden virksomheten er en integrert del av Norcems sementproduksjon, vil imidlertid en fornuftig drift av NOAHs anlegg i Brevik være avhengig av at sementproduksjonen også drives.

Salgssummen på 25 mill. kroner vil gi et regnskapsmessig tap for NOAH i regnskapsåret 2002 på 175 mill. kroner. Styret i NOAH Holding AS arbeider for å unngå å nedskrive aksjekapitalen. Brevik-anlegget har siden starten gått med tap. Sett på bakgrunn av at styret i NOAH ikke ser mulighet for selv å kunne drive virksomheten økonomisk, og at kontantstrømmen med dagens modell forventes å være sterkt negativ også fremover, anser departementet ikke prisen for urimeleg. Ved nedleggelse nå kan det tvert imot oppstå et misligholdskrav fra Norcem. Når det ikke lar seg gjøre å betjene den betydelige kapitalen som er lagt ned, er det mest fornuftig for NOAH å ta det realiserte tapet, og forhindre videre tapping av selskapets ressurser.

Nærings- og handelsdepartementet, som aksjonær i NOAH Holding AS, vil således kunne gi avtalen sin tilslutning. NOAH AS (Brevik-anlegget) er et datterselskap i NOAH Holding AS, der staten eier 70,89 pst. Salg av aktiva i et datterselskap vil normalt ikke være en sak som må forelegges Stortinget. I betraktning av de betydelige statlige bidrag til investeringen i Brevik, mener departementet likevel at det vil være riktig å legge salget fram for Stortinget.

3.8 Konkurransesituasjonen

Det fremgår av Handlingsplanen for styrking av konkurransepolitikken og St.meld. nr. 22 for 2001–2002 at utsalg av statlige virksomheter som en hovedregel bør skje slik at konkurranselovens bestemmelser om bedriftserverv kommer til anvendelse.

Nærings- og handelsdepartementet viser til at i henhold til punkt 4 i avtalen er det en forutsetningen at alle nødvendige tillatelser for at kjøperen skal kunne fortsette virksomheten i samme omfang som tidligere blir gitt av offentlig myndighet.

Brevik-anleggets økonomiske stilling og samarbeidsavtalen med Norcem innebærer etter departementets vurdering at det i realiteten ikke vil være andre aktuelle kjøpere av anlegget. Når det gjelder konkurransesituasjonen generelt for sluttbehandling av spesialavfall og annet miljøfarlig avfall, vil departementet bemerke at i de senere år er det utviklet et relativt velfungerende marked for mottak av organisk spesialavfall i Norge. Oppnåelige mottaksvolum er sensitive i forhold til pris. En del større bedrifter har mulighet til å behandle eller gjenvinne eget avfall, i tillegg til at noe eksport av spesialavfall tillates. Imidlertid følger det av Basel-konvensjonen at grensekryssende eksport av avfall skal begrenses til et minimum og kun tillates dersom landet selv ikke har behandlingskapasitet. I tråd med dette gir SFT i utgangspunktet ikke tillatelse til eksport av spesialavfall som det finnes godkjente norske behandlingsløsninger for.

Et nytt behandlingsanlegg for blant annet organisk spesialavfall er under planlegging i Mo i Rana, med kapasitet til å brenne 16 000 tonn spesialavfall årlig. Dette vil ved en eventuell ferdigstillelse kunne legge et ytterligere press på markedsprisene. I DnB Markets' vurdering av konkurransesituasjonen for NOAH Brevik, fremholdes det at en økning i volumer fra dagens nivå, vil betinge en betydelig prisreduksjon. Flere av de store produsentene av organisk spesialavfall har nemlig muligheten til selv å behandle avfall til kostnader som ligger en god del under den gjennomsnittlige prisen NOAH har satt for sine volumer i dag.

Både anlegget på Langøya og anlegget i Brevik er avhengig av utslippstillatelser etter forurensningsloven. Gjennom konsesjonsbehandlingen har norske myndigheter betydelig innflytelse for å sikre miljømessige forhold knyttet til behandling av spesialavfall.

3.9 Reduksjon av statens eierandel i NOAH Holding AS

Som nevnt ovenfor er det ikke lenger behov for et stort statlig eierskap i virksomhetene til NOAH Holding AS. Det har lenge foregått en prosess for å få inn langsiktige, strategiske eiere med kompetanse innen spesialavfall. Med bakgrunn i styrets opplegg for salg av anlegget i Brevik og eierskapsmeldingens omtale av videre arbeid for private eiere i NOAH Holding AS, vil Nærings- og handelsdepartementet foreslå for Stortinget at departementet gis i fullmakt til å kunne redusere statens eierandel i NOAH Holding AS ned mot null, eventuelt at hele eller deler av virksomheten på Langøya selges til private. I forbindelse med en slik prosess vil Langøyas betydning for behandling av uorganisk avfall, forurensset grunn og forurensede sedimenter avklares nærmere.

4 Moxy Trucks AS

4.1 Innledning - historikk

Moxy Trucks AS er lokalisert i Fræna kommune utenfor Molde. Bedriften produserer og selger rammestyrte anleggsdumpere. Om lag 95 pst. av produksjonen eksporteres. Selskapet har ca. 200 ansatte.

Staten v/Nærings- og handelsdepartementet overtok 99,99 % av aksjene i Moxy Trucks AS fra A/S Olivin i desember 2000. Overdragelsen skjedde vederlagsfritt som ledd i forberedelsene for en delprivatisering av Olivin. I april 2001 skjøt staten inn ny aksjekapital på 50 mill. kroner i Moxy Trucks og stilte garanti for en driftskreditt på 30 mill. kroner med løpetid ut 2001. I februar 2002 gav Stortinget sin tilslutning til regjeringens forslag om at løpetiden for den statlige garantien ble forlenget fram til 31. desember 2002. Begrunnelsen som ble fremført var at en slik forlengelse ville sikre bedriften nødvendig finansiering og gi den mulighet til å fullføre den igangsatte omstruktureringen for å komme over på lønnsom basis.

4.2 Salget til Spilka Gruppen

I mars 2002 solgte NHD 51 % av statens aksjer i Moxy til Spilka Invest AS, Ålesund. Salgssummen utgjorde 25,5 mill. kroner. Statens eierandel ble dermed redusert til 48,99 %. Salget til Spilka skjedde på basis av en opsjonsavtale fra 2001 der det blant annet var lagt til grunn at Spilka skulle yte et lån på 12 mill. kroner til Moxy på gunstige vilkår. Spilka har opsjon til 31. desember 2002 på

kjøp av de resterende aksjene til 24,5 mill. kroner.

Departementet anser i dag sannsynligheten for at opsjonen skal benyttes som liten.

Resultatutviklingen til Moxy har vært svakere enn forutsatt. For 2002 ventes et resultat før skatt på minus 15 mill. kroner. Selskapet har en høy gjeldsbelastning og er i dag i en prekær likviditetsmessig situasjon. Årsaken er først og fremst for høyt kostnadsnivå og for lav produktivitet, selv om salget av dumpere har utviklet seg positivt. En sterk norsk krone og et høyt innenlands rentenivå har gjort det enda vanskeligere å oppnå lønnsomhet. Videre har manglende lokal finansiering for det amerikanske datterselskapet til Moxy Trucks (MTA) belastet morselskapets likviditet.

Selskapets gjeld består i dag av pantesikrede lån i størrelsesorden 140 mill. kroner, samt gjeld til underleverandører på ca. 95 mill. kroner. I tillegg har bedriften lånet hos Spilka Invest AS på 12 mill. kroner. Staten har som nevnt stilt garanti for 30 mill. kroner av selskapets lån.

4.3 Forslag

Styret i Moxy Trucks arbeider aktivt med sikte på å skape grunnlag for fremtidig lønnsomhet for bedriften. Samtidig søker styret etter nye eiere til Moxy.

Uten en forlengelse av løpetiden for den statlige garantien på 30 mill. kroner vil det i følge styret ikke være mulig å få private investorer, heller ikke den andre hovedeieren Spilka Gruppen, til å gå inn med egenkapital. På denne bakgrunn har styret nylig fremlagt søknad for departementet

om en forlengelse av løpetiden for den statlige garantien. I søknaden er det eksplisitt sagt at en forlengelse av garantien må være på plass innen 31. desember 2002 dersom Moxy skal unngå konkurs. Styrets brev til departementet følger som uttrykt vedlegg.

Nærings- og handelsdepartementet går på dette grunnlag – og ut fra en samlet vurdering – inn for at løpetiden til den statlige garantien for driftskreditt på 30 mill. kroner til Moxy Trucks AS forlenges med 12 måneder fram til 31. desember 2003. Det forutsettes at garantien stilles på normale forretningsmessige vilkår.

4.4 Videre nedsalg

Nærings- og handelsdepartementet har allerede i dag fullmakt fra Stortinget til å avvikle statens eierengasjement i Moxy Trucks AS. Videre nedsalg av statens aksjer drøftes i forbindelse med egenkapitalsituasjonen for Moxy Trucks.

Vilkårene for et videre nedsalg er for tiden under drøftelse mellom partene.

Nærings- og handelsdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om eierskapsaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om eierskapsaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om eierskapssaker vedrørende Raufoss ASA, NOAH Holding AS og Moxy Trucks AS

I

Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å slutte seg til styrets opplegg for salg av aktiviteter i Raufoss ASA til Euralcom B.V., på i hovedtrekk de vilkår det er redegjort for i proposisjonen.

Nærings- og handelsdepartementet gis videre fullmakt til å avvikle statens eierinteresser i det gjenværende Raufoss-selskapet.

II

Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å slutte seg til styrets opplegg for salg av anlegget til NOAH Holding AS i Brevik, til Norcem AS, på i

hovedtrekk de vilkår det er redegjort for i proposisjonen.

Nærings- og handelsdepartementet gis videre fullmakt til å redusere statens eierandel i NOAH Holding AS ned mot null; alternativt at hele eller deler av virksomheten på Langøya selges til private.

III

Nærings- og handelsdepartementet gis fullmakt til å forlenge garanti for en driftskreditt på 30 mill. kroner til Moxy Trucks AS. Garantifullmakten utløper 31. desember 2003.